

ink06 LOONRUIMTE EN LOONMATIGING

De loonruimte is de voor loonsverhoging beschikbare financiële ruimte, die bepaald wordt door de stijging van de reële arbeidsproductiviteit en de stijging van het algemeen prijsniveau.

De loonruimte is gelijk aan de stijging van de nominale arbeidsproductiviteit.

De procentuele stijging van de nominale arbeidsproductiviteit kan worden berekend met indexcijfers.

Als de stijging van de reële arbeidsproductiviteit 3% bedraagt (RIC = 103) en het inflatiepercentage 2% (PIC = 102), dan is het indexcijfer van de nominale arbeidsproductiviteit (NIC) als volgt te berekenen:

$$\text{NIC} = \frac{\text{RIC} \times \text{PIC}}{100} \rightarrow \text{NIC} = \frac{103 \times 102}{100} \rightarrow \text{NIC} = 105,1 \rightarrow \text{de loonruimte bedraagt } 5,1\%$$

- Een loonstijging die overeenkomt met de loonruimte is **verdelingsneutraal**. Een dergelijke loonstijging heeft geen invloed op de verdeling van het nationaal inkomen over arbeidsinkomen en overig inkomen. De arbeidsinkomensquote en de overig-inkomensquote blijven gelijk.
- Als de loonstijging kleiner is dan de loonruimte, neemt het loonaandeel in het nationaal inkomen af. De arbeidsinkomensquote zal dalen en de overig-inkomensquote zal stijgen. Een loonstijging die kleiner is dan de loonruimte wordt ook wel **loonmatiging** genoemd. Loonmatiging kan tot lagere exportprijzen leiden en dat is gunstig voor de internationale concurrentiepositie. Een stijging van de overig-inkomensquote (met name de winstquote) als gevolg van de daling van de arbeidsinkomensquote kan tot meer investeringen leiden, wat gunstig is voor de werkgelegenheid. Er zijn ook economen die wijzen op eventuele nadelen van loonmatiging:
 - loonmatiging → koopkracht↓ → bestedingen↓ → productie↓ → werkloosheid↑
 - loonmatiging → loonkosten↓ → diepte-investeringen↓ → innovatie↓
- Als de loonstijging groter is dan de loonruimte, neemt het loonaandeel in het nationaal inkomen toe. De arbeidsinkomensquote zal stijgen en de overig-inkomensquote zal dalen. Hogere loonkosten kunnen tot prijsstijgingen leiden en hogere prijzen leiden via prijscompensatie weer tot loonstijgingen, enz. Dit verschijnsel van elkaar opjagende lonen en prijzen wordt de **loon-prijsspiraal** genoemd. Een daling van de overig-inkomensquote (met name de winstquote) als gevolg van de stijging van de arbeidsinkomensquote kan tot minder investeringen leiden, wat ongunstig is voor de werkgelegenheid.